

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова Координаційної ради з
питань боротьби з деградацією
земель та опустелюванням,
Міністр екології та природних
ресурсів України**

Остап Семерак
2018 року

ПРОТОКОЛ № 1

**засідання Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель
та опустелюванням**

Координаційна рада з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням (далі - Координаційна рада) відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 р. № 20 провела перше засідання 4 травня 2018 р. у м. Києві.

Розглянувши питання порядку денного, Координаційна рада вирішила:

1. Взяти до відома інформацію про стан справ у сфері охорони земель та виконання Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271.

2. Схвалити рекомендації та пропозиції Координаційної ради, доопрацювавши їх протягом 7 днів з урахуванням наданих зауважень і пропозицій, та надіслати Кабінету Міністрів України, іншим відповідним органам виконавчої влади, профільним Комітетам Верховної Ради України, Національній академії аграрних наук України та Національній академії наук України (додаток 1).

3. Схвалити з урахуванням результатів обговорення представлені Національною академією аграрних наук України (додаток 2) пропозиції стосовно добровільного національного завдання щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах».

Схвалити як допоміжні заходи запропоновані Національною академією аграрних наук України завдання щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель за напрямками: «Відновлення та стале використання торфовищ» та «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель».

Відзначити доцільність додаткового опрацювання питання встановлення добровільного національного завдання щодо досягнення

нейтрального рівня деградації земель за напрямом «Збереження та стале використання лісів».

4. Рекомендувати Міністерству екології та природних ресурсів України надіслати Секретаріату Конвенції ООН про боротьбу з опустелюванням офіційне повідомлення про схвалені Координаційною радою добровільні національні завдання та допоміжні заходи щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель.

Секретар Координаційної ради,
начальник відділу охорони
земельних ресурсів та надр
Управління охорони земельних та
водних ресурсів Мінприроди

Ю. Колмаз

Погоджено:

Заступник Голови
Координаційної ради, заступник
Міністра екології та природних
ресурсів України

В. Полуйко

Додаток 1
до протоколу № 1 засідання Координаційної ради з
питань боротьби з деградацією земель та
опустелюванням від 4 травня 2018 р.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Забезпечити опрацювання змін до регіональних та місцевих програм у сфері земельних відносин, охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів з метою врахування у них заходів Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням (далі – Національний план дій), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271.

Відповідальні виконавці:

Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, інші заінтересовані органи виконавчої влади

Термін виконання: 2018 – 2019 рр.

2. Забезпечити урахування заходів Національного плану дій під час розроблення і реалізації регіональних програм економічного і соціального розвитку, секторальних та галузевих програм і стратегій.

Відповідальні виконавці:

Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, інші заінтересовані органи виконавчої влади

Термін виконання: постійно

3. Забезпечити підготовку пропозицій і розрахунків щодо відображення заходів Національного плану дій під час розроблення (внесення змін) до Плану заходів на 2018-2020 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України до 2020 року.

Відповідальні виконавці:

Мінрегіон, Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, інші заінтересовані органи виконавчої влади

Термін виконання: 2018 р.

Підготувати та внести на розгляд Міжвідомчої комісії із забезпечення виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату пропозиції щодо механізму інтеграції заходів із запобігання зміні клімату та адаптації до неї у сфері використання та охорони земель в регіональні стратегії розвитку і плани заходів з їх реалізації.

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, Мінрегіон, Міненерговугілля,
Мінагрополітики, Держенергоефективності,
НАН та НААН (за згодою)

Термін виконання: 2018 р.

4. Забезпечити урахування заходів Національного плану дій під час розроблення Стратегії адаптації до зміни клімату України на період до 2030 року.

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, Мінекономрозвитку, Мінфін,
інші заінтересовані органи виконавчої влади,
НАН та НААН (за згодою)

Термін виконання: 2020 р.

5. Опрацювати питання внесення змін до законодавства з метою спрощення процедур вилучення, надання, зміни цільового призначення земельних ділянок для залісення, уточнення переліку особливо цінних ґрунтів та вдосконалення механізмів їх збереження, вдосконалення моніторингу земель та ґрунтів.

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, Мінагрополітики, Держгеокадастр, Держлісагентство,
НААН (за згодою) із залученням Комітету Верховної Ради України з питань
екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків
Чорнобильської катастрофи та Комітету Верховної Ради України з питань
аграрної політики та земельних відносин (за згодою)

Термін виконання: 2018 – 2019 рр.

6. Забезпечити доопрацювання та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення механізмів збереження ґрунтів та економічного стимулювання відтворення їх родючості».

Відповідальні виконавці:

Мінагрополітики, Мінприроди, Держгеокадастр,

інші заінтересовані органи виконавчої влади, НААН (за згодою)

Термін виконання: 2018 р.

7. Забезпечити аналіз зареєстрованих у Верховній Раді України законопроектів, підтримку та супровід законодавчих ініціатив, що сприятимуть сталому землекористуванню та реалізації Національного плану дій (зокрема, з питань охорони земель та збереження родючості ґрунтів, збереження лісів, полезахисних лісосмуг та інших захисних насаджень, підтримки органічного виробництва, розвитку зрошення тощо).

Відповідальні виконавці:

Мінагрополітики, Мінприроди, Держгеокадастр,
Держлісагентство, Держводагентство

Термін виконання: постійно

8. Розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271 «Про затвердження Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням» з метою актуалізації заходів Національного плану дій та строків його реалізації.

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, інші заінтересовані органи
виконавчої влади, НААН та НАН (за згодою)

Термін виконання: 2019 - 2020 рр.

9. Розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року».

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, Мінагрополітики,
Держводагентство, інші заінтересовані
органи виконавчої влади, НААН (за згодою)

Термін виконання: 2018 р.

10. Розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку економічного стимулювання, використання та охорони земель і підвищення родючості ґрунтів».

Відповідальні виконавці:

Мінагрополітики, Мінприроди, Держгеокадастр, інші заінтересовані органи виконавчої влади, НААН (за згодою)

Термін виконання:

протягом 6 місяців після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення механізмів збереження ґрунтів та економічного стимулювання відтворення їх родючості»

11. Розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів», передбачивши уточнення заходів у сфері охорони і раціонального використання земель з метою покращення умов для їх фінансування.

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, Мінекономрозвитку, Мінфін, інші заінтересовані органи виконавчої влади

Термін виконання: 2018 р.

12. Забезпечити підготовку у рамках сьомого циклу поповнення Глобального екологічного фонду проекту з питань відновлення та сталого використання торфовищ.

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, інші заінтересовані органи виконавчої влади, НААН та НАН (за згодою)

Термін виконання: 2018 – 2019 рр.

13. Забезпечити вжиття додаткових заходів з метою підвищення лісистості та створення громадських сіножатей і пасовищ, зокрема:

- за результатами проведення інвентаризації сільськогосподарських земель державної власності*:

формування земельних ділянок державної власності, на яких відбулося природне залісення, і передачу їх державним та комунальним лісгосподарським підприємствам;

визначення земельних ділянок для створення громадських сіножатей і пасовищ під час формування земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності та передачі їх у комунальну власність відповідних об'єднаних територіальних громад;

- проведення інвентаризації інших земель державної власності у межах прибережних територій та формування придатних для залісення земельних ділянок з наступною передачею їх державним та комунальним лісогосподарським підприємствам.

Відповідальні виконавці:

Держгеокадастр, Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, Держлісагентство

Термін виконання: 2018 – 2019 рр.

*

- проведення у 2018 році інвентаризації сільськогосподарських земель державної власності передбачено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 січня 2018 р. № 60 «Питання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад»;

- постановою Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 р. № 105 «Про проведення загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» передбачено проведення у 2018 році загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

14. Забезпечити збирання та актуалізацію матеріалів створення (оголошення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон і земель, зарезервованих для заповідання, з метою створення єдиної бази даних, а також занесення відповідного інформаційного шару до Державного земельного кадастру.

Відповідальні виконавці:

Мінприроди, Держгеокадастр, Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, інші заінтересовані органи виконавчої влади, НАН та НААН (за згодою)

Термін виконання: 2018 - 2019 рр.

15. Підготувати та внести на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо створення єдиного ґрунтово-інформаційного центру (системи) в Україні.

Відповідальні виконавці:

НААН (за згодою), Мінагрополітики,
Мінприроди, Держгеокадастр,
інші заінтересовані органи виконавчої влади

Термін виконання: 2018 р.

16. Розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проекти рішень про встановлення нормативів оптимального співвідношення земельних угідь, якісного стану ґрунтів, гранично допустимого забруднення ґрунтів, показників деградації земель та ґрунтів.

Відповідальні виконавці:

Мінагрополітики, Мінприроди,
Держгеокадастр, інші заінтересовані
органи виконавчої влади, НААН (за згодою)

Термін виконання: 2018 – 2020 рр.

ПРОПОЗИЦІЇ

Національної академії аграрних наук України стосовно встановлення та реалізації в Україні добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (НРДЗ)*

Напрями НРДЗ	Зміст завдань НРДЗ	Базові (вихідні) показники НРДЗ	Терміни реалізації завдань НРДЗ	Індикатори реалізації завдань НРДЗ	Заходи для досягнення НРДЗ**
1	2	3	4	5	6
1. Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах	Стабілізація вмісту органічного вуглецю у ґрунтах сільськогосподарських угідь	Вміст органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь станом на 2010 р. (3,14 % в середньому по Україні, у т.ч. у розрізі зон: Полісся - 2,24 %; Лісостеп - 3,19 %; Степ - 3,40 %).	До 2020 р. - досягнення стабільного рівня (не нижче за базову лінію). До 2030 р. - збільшення не менше ніж на 0,1 %, у т.ч. у розрізі зон: Полісся – на 0,10-0,16 %; Лісостеп та Степ - на 0,08-0,10 %.	1. Вміст гумусу у ґрунтах сільськогосподарських угідь (%) за даними агрохімічної паспортизації. 2. Вміст (%) та запаси (т/га) ґрунтового органічного вуглецю у шарі 0-30 см за даними Національної та Глобальної карти ґрунтового органічного вуглецю***. 3. Додатковий - дані дистанційного зондування Землі щодо	1. Збільшення надходження органічної речовини до ґрунтів сільськогосподарських угідь за рахунок: - збільшення врожайності сільськогосподарських культур; - зміни структури посівних площ зі збільшенням частки бобових, включення сидеральних культур до сівозмін; - стимулювання розвитку тваринництва, у т.ч. створення громадських сіножатей та пасовищ; - стимулювання розширення виробництва та застосування органічних добрив, у т.ч. з вторинної органічної сировини (переробка відходів на добрива) та

1	2	3	4	5	6
				<p>продуктивності сільськогосподарських угідь.</p>	<p>місцевих природних ресурсів (сапропелі, торф, компости); - стимулювання розвитку біологічного землеробства.</p> <p>2. Запобігання/мінімізація втрат органічної речовини ґрунтів сільськогосподарських угідь шляхом: - впорядкування орних земель шляхом виведення з ріллі схилів крутизною понад 7 градусів, та інших непридатних для розорювання угідь, консервації деградованих земель тощо; - збереження, покращення стану існуючих та створення нових полезахисних лісосмуг та інших захисних насаджень, включаючи передачу їх спроможним землекористувачам; - впровадження ґрунтозахисних технологій: мінімального та нульового обробітку ґрунту тощо; - запобігання випалюванню рослинності та її залишків на полях, перш за все - стерні.</p> <p>3. Вдосконалення нормативно-правового, інформаційного та організаційного забезпечення, включаючи: - прийняття та реалізацію нормативно-правових актів з</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>питань: економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель, збереження ґрунтів та відтворення їх родючості; вдосконалення контролю та посилення відповідальності власників землі та землекористувачів за погіршення стану земель та ґрунтів;</p> <p>- розроблення та впровадження стандартів та регламентів у сфері управління органічною речовиною ґрунту, виробництва та застосування органічних добрив;</p> <p>- створення і забезпечення функціонування єдиної ґрунтово-інформаційної системи та Національного ґрунтово-інформаційного центру, забезпечення моніторингу вмісту органічного вуглецю у ґрунтах, його картографування та проведення агрохімічної паспортизації сільськогосподарських угідь.</p>
<p>2. Відновлення та стале використання торфовищ****</p>	<p>Розробка та впровадження заходів щодо відновлення та сталого використання торфовищ</p>	<p>Дані інвентаризації площ заболочених земель та торфовищ за категоріями їхнього стану і використання.</p>	<p>До 2020 р.</p>	<p>База даних площ заболочених земель та торфовищ за категоріями їхнього стану і використання</p>	<p>1. Визначення обсягів та черговості проведення ренатуралізації, відновлення та рекультивации торфовищ.</p> <p>2. Збільшення об'єктів водно-болотного фонду за рахунок: -збільшення площ ренатуралізованих, відновлених та</p>
		<p>3,3 млн. га осушуваних земель, з них близько 800 тис. га осушуваних</p>	<p>До 2030 р.</p>	<p>Реалізація пілотних проєктів. Площа ренатуралізованих</p>	

1	2	3	4	5	6
		торфовищ станом на 2017 р.		осушених торфовищ не менш 1000 га/рік	<p>рекультивованих торфовищ; -зміни функціонального призначення осушувальних систем на торфовищах, що не використовуються.</p> <p>3. Покращення водозабезпеченості територій та водності річок шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - удосконалення системи управління водними ресурсами; - підвищення ефективності функціонування осушувально-зволожувальних систем; - обґрунтування раціонального використання водних і земельних ресурсів, систем захисту меліорованих територій від шкідливої дії вод, оптимізації екологічної ситуації на меліорованих та прилеглих до них землях. <p>4. Вдосконалення нормативно-правового, методичного, інформаційного та організаційного забезпечення, включаючи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - прийняття та реалізацію нормативно-правових актів і рішень з питань: <ul style="list-style-type: none"> створення інституційних умов відновлення і сталого використання торфовищ та заболочених земель України.
			До 2030 р.	Реалізація пілотних проектів. Площа рекультивованих вироблених торфовищ не менш 1000 га/рік	
			До 2030 р.	Реалізація пілотних проектів. Площа відновлених торфовищ не менш 1000 га/рік	

1	2	3	4	5	6
					<p>національної стратегії охорони водно-болотних угідь, ренатуралізації та відновлення торфовищ,</p> <p>інтегрованого сталого управління водо-землекористуванням у межах басейнів річок для запобігання прояву процесів деградації земель та опустелювання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розроблення методик з ренатуралізації, відновлення та рекультивації торфовищ; - створення і забезпечення функціонування єдиної системи моніторингу.
3. Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель****	Відновлення площ, модернізація зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель, попередження деградаційних процесів	Площі та еколого-меліоративний стан фактично зрошуваних земель станом на 2017 р.	До 2020 р.	Реалізація пілотних проектів. Модернізація зрошувальних та дренажних систем на площі не менше 5 тис. га/рік. Досягнення доброго еколого - меліоративного стану земель та підвищення родючості ґрунтів	1. Удосконалення системи моніторингу меліорованих земель шляхом: <ul style="list-style-type: none"> - досліджень та оцінки сучасного стану водо-землекористування на меліорованих територіях у різних регіонах України; - розробки та апробації на пілотних територіях методики комплексної індикативної оцінки прояву та розповсюдження екстремальних природних явищ, що пов'язані з глобальними змінами клімату з врахуванням існуючої та перспективної практики водо-землекористування. 2. Розроблення та реалізація
			До 2025 р.	Реалізація пілотних проектів. Реконструкція та відновлення зрошувальних та	

1	2	3	4	5	6
				<p>дренажних систем на площі не менше 5 тис. га/рік. Досягнення доброго еколого - меліоративного стану земель та підвищення родючості ґрунтів.</p>	<p>інтегрованих планів відновлення та сталого використання меліоративних систем шляхом: - модернізації, реконструкції, відновлення та будівництва нових меліоративних систем; - впровадження у меліоративному землеробстві ефективних технологій управління водними і земельними ресурсами та природоохоронних заходів з запобігання розвитку деградації земель та опустелювання; - підвищення ефективності управління водними та земельними ресурсами на основі даних моніторингу.</p>
			<p>До 2030 р.</p>	<p>Реалізація пілотних проектів. Будівництво нових зрошувальних систем на площі не менше 5 тис. га/рік. Досягнення доброго еколого - меліоративного стану земель та підвищення родючості ґрунтів.</p>	<p>3. Вдосконалення нормативно-правового, методичного, інформаційного та організаційного забезпечення, включаючи: - прийняття та реалізацію нормативних та методичних документів щодо ведення моніторингу водо-землекористування, зокрема, в частині індикативної комплексної оцінки прояву змін клімату та екстремальних погодних явищ; - обґрунтування комплексу природоохоронних заходів та удосконалення управління технологіями землеробства на меліорованих землях;</p>

1	2	3	4	5	6
					<p>- рекомендації щодо розробки інтегрованих планів відновлення та використання зрошення та дренажів на територіях планування заходів з запобігання прояву процесів деградації земель та опустелювання;</p> <p>- рекомендації щодо впровадження інновацій з адаптації технологій вирощування сільськогосподарських культур на меліорованих землях до екстремальних погодних явищ.</p>

* Пропозиції офіційно надані листом НААН від 06.03.2018 № 4-6/52 та представлені представниками НААН на засіданні Координаційної ради (повний текст розміщений на веб-сайті Мінприроди: www.menr.gov.ua (Розділ «Діяльність» - підрозділ «Звіти»).

** Перелік заходів для досягнення НРДЗ не є вичерпним (з урахуванням діючих та перспективних стратегій, планів, програм, проектів тощо у відповідній сфері).

*** Національна карта ґрунтового органічного вуглецю розроблена та продовжує розвиватися у рамках співпраці з Глобальним ґрунтовим партнерством Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) щодо створення та вдосконалення Глобальної карти ґрунтового органічного вуглецю.

**** Пропозиції за пунктами 2, 3 схвалені, як допоміжні заходи.